

לעילוי נשמת
שלום בן משה

התנ"ך עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים
The Tanach with commentaries, Organized and Vowelized

תהילים
פרק קל"ז

מצודת דוד: אֵיךְ נִשִּׁיר וּגּוֹ' - רוצה לומר:
אמרנו אז בלבינו איך נשיר את שיר ה' על אדמת
נכר שאינו מקום המקדש, לפי שפחדנו פן יכופו
אותנו לשורר, לזה העלמנו מן העין, ואמרנו
שנאבדו בדרך.

ה אִם-אֶשְׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח יְמִינִי:

מצודת דוד: אִם אֶשְׁכַּח וּגּוֹ' - ידבר בלשון בני
הגולה, שיאמרו: אם אשכחך ירושלים, אז הימין
שלי תשכח את כוחה ואת תנועתה.

ו תִּדְבַק-לְשׁוֹנִי | לַחֲפֵי אִם-לֹא אֲזַכְּרֶכִי אִם-

לֹא אֶעֱלֶה אֶת-יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי:

מצודת ציון: עַל רֹאשׁ - כמו בראש, וכן
(יחזקאל ל"ג כו) "עֲמַדְתֶּם עַל חֲרָבְכֶם", ומשפטו
"בְּחָרְבְּכֶם".

מצודת דוד: תִּדְבַק לְשׁוֹנִי לַחֲפֵי אִם לֹא
אֲזַכְּרֶכִי וּגּוֹ' - תהיה לשוני דבוקה לחכי לבל
אוכל לדבר, אם לא אזכיר אותך תמיד. **אִם לֹא**
אֶעֱלֶה אֶת יְרוּשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׂמֹחֲתִי - ואם
לא אעלה את זכרון ירושלים בראש שמחתי,
רוצה לומר: בתחילת השמחה אשים לה זכרון,
לבל אשכחה בעת תוקף השמחה.

ז זָכַר יְהוָה | לִבְנֵי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם

הָאֲמָרִים עָרוּ | עָרוּ עַד הִסּוּד בָּהּ:

מצודת ציון: עָרוּ - ענינו חורבן והשחתה, כמו
(חבקוק ג' יג) "עָרוֹת יְסוּד".

מצודת דוד: זָכַר ה' לִבְנֵי אֲדוֹם - לשלם להם
גמול על זה. **אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ**
עָרוּ עַד הִסּוּד בָּהּ - מה שעשו בעת חורבן
ירושלים, אשר אמרו לבבלים: החריבו והשחיתו
עד שתגלו היסוד אשר בה, והסיתו אותם לעקור

תהילים
פרק קל"ז

א עַל נְהָרוֹת | בְּכָל שָׁם גִּישְׁבוּ גַם-פְּכִינוּ
בְּזַכְרֵנוּ אֶת-צִיּוֹן:

מצודת דוד: עַל נְהָרוֹת בְּכָל וּגּוֹ' - דוד צפה
ברוח הקודש אשר יגלה נבוכדנצר את ישראל
לכבל, ואמר בלשון הלויים אשר יקוננו ויספרו
את הקורות אותם בדרך, ויאמרו: הנה בהיותינו
על נהרות בבל, שם ישבנו ישיבה הראויה לגולים
מוטה לארץ, וגם בכינו על כי זכרנו את ציון
החורבה והשוממה.

ב עַל-עַרְבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנְרוֹתֵינוּ:

מצודת ציון: עַרְבִים - שם אילן סרק הגדל אצל
הנחלים, כמו (ויקרא כ"ג מ) "וְעַרְבֵי נַחַל". **תְּלִינוּ -**
מלשון תליה.

מצודת דוד: עַל עַרְבִים בְּתוֹכָהּ וּגּוֹ' - על אילני
ערבים שבנחל, תלינו הכנורות שהיינו מנגנים
בהם בבית המקדש, וכוונתם היה להעלימם מן
העין תוך ענפי האילנות, למען לא יראום האויב.

ג כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר
וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֹחָה שִׁירוֹ לָנוּ מִנְּשִׁיר צִיּוֹן:

מצודת ציון: שׁוֹבֵינוּ - מלשון שבי. וְתוֹלְלֵינוּ -
מלשון הוללות ולעג, וכן (תהילים ק"ב ט) "מִהוֹלְלֵי
בִּי נִשְׁבְּעוּ".

מצודת דוד: כִּי שָׁם שְׁאֵלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ דְּבַר־יְשִׁיר
שִׁיר - רוצה לומר: טעם העלמתם היה כי שם
שאלו השבאים מאתנו לנגן על הכנורות דברי
שיר. **וְתוֹלְלֵינוּ שְׂמֹחָה שִׁירוֹ לָנוּ מִנְּשִׁיר צִיּוֹן -**
מהתתלים והמלעיגים בנו שאלו דברי שמחה,
ואמרו לנו: שירו לנו מן השיר אשר שוררתם
בציון.

ד אֵיךְ נִשִּׁיר אֶת-שִׁיר־יְהוָה עַל אֲדָמַת נֶגֶר:

תהילים פרק קל"ז

את הכל.

ח בת־בָּבֶל הַשְּׂדוּדָה אֲשֶׁר־י שִׁישְׁלִים־לְךָ אֶת־
גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלֶתָ לְנוֹ:

מצודת ציון: בת בָּבֶל - עדת בבל. הַשְּׂדוּדָה - מלשון שדודה וגזל. שְׂגַמְלֶתָ - לפעמים יאמר לשון גמול על תחילת עשיית הרעה, וכן (יואל ד' ד) "וְאִם גּוֹמְלִים אַתֶּם עָלַי".

מצודת דוד: בת בָּבֶל הַשְּׂדוּדָה - אשר סופך להיות שדודה על ידי דרוש המדי. אֲשֶׁר־י שִׁישְׁלִים לְךָ אֶת גְּמוּלְךָ שְׂגַמְלֶתָ לְנוֹ - משובח ומהולל יהיה זה אשר ישלם לך את גמולך הראוי לך, כפי אשר גמלת לנו.

ט אֲשֶׁר־י וְשִׂיֵּאֲחֹז וְנִפְּץ אֶת־עוֹלְלֶיךָ אֶל־
הַסֵּלַע:

מצודת ציון: וְנִפְּץ - ענינו השבירה עם הריצוץ והפיזור, כמו (שופטים ז' יט) "וְנִפְּץ הַפְּדִים". עוֹלְלֶיךָ - בניך הקטנים, כמו (תהילים ח' ג) "עוֹלְלִים יוֹנְקִים".

מצודת דוד: אֲשֶׁר־י שִׂיֵּאֲחֹז וְגו' - משובח ומהולל יהיה זה אשר יאחז בידו את עולליך, וירצצם על פני הסלע.

